

**กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1**
**Ethic development strategy of school administrators
Under sukhothai primary education service area 1**

พระครูสุจิตธรรมสุนทร ธรรมจาโร (เนียมหอม)¹
วิรัช จงอยู่สุข², สมภพ เจริญนุท³

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 12. เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 13. เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

การวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1. การศึกษากลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 17 คน ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาขั้นตอนที่ 2. การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน โดยการจัดสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาขั้นตอนที่ 3. การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และผู้อำนวยการโรงเรียน รวมจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบประเมินที่ถามความเหมาะสมใน 4 ด้าน คือ โดยประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติและประโยชน์ สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษา กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า กลยุทธ์การครองตน ประกอบด้วย วิเคราะห์สาเหตุของการเกิดปัญหา ใช้สติปัญญาความรู้วิเคราะห์สาเหตุปัญหา ใช้การฝึกอบรมหาสาเหตุปัญหา ใช้

¹ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธบริหารการศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์,

E-mail.mcu.nakhonsawan@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ , ประธานที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์, อาจารย์ประจำบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ , อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, อาจารย์ประจำบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

สติปัญญาไตร่ตรองสาเหตุปัญหา ตั้งจุดหมายการทำงาน การจัดทำวิสัยทัศน์การทำงาน จัดทำแผนปฏิบัติการ การทำปฏิทินการนิเทศงาน การฝึกคิด ฝึกปฏิบัติงาน การนั่งสมาธิ การฝึกเขียนภาพปัจจุบันและอนาคต การประเมินตนเอง เปิดใจรับสิ่งใหม่ๆ แบ่งเวลาการทำงานให้ชัดเจน เป็นคนมีเหตุผล จัดลำดับความสำคัญของงาน จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน เข้าไปสัมผัสชุมชน พูดคุย ร่วมงาน ชุมชน ทำตนอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักบุคคล รู้จักเขา รู้จักเรา เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลกลยุทธ์ การครองคนประกอบด้วย ให้สิ่งของความรู้ด้วยจิตบริสุทธิ์ มีความเสียสละแบ่งปันสิ่งของ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พูดจาด้วยน้ำเสียงเรียบง่าย นุ่มนวล อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่หยาบคายกระด้าง พูดเชิงบวก พูดบวก พูดดี เรียนรู้พัฒนาวิธีการพูดในสถานที่ต่างๆ รู้จักการขอโทษเมื่อทำผิดรู้จักขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของหรือคำชม รู้จักพูดให้ถูกกาลเทศะ พูดมีสติ ช่วยเหลือผู้ด้อยกว่าร่วมกิจกรรมกับบุคลากร ชุมชน ด้วยดี ปรับตัวให้เข้ากับชุมชน สังคม วางตนเสมอต้นเสมอปลาย วางตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ฐานะ กาลเทศะ วางตนเป็นแบบอย่างที่ดี มาทำงานและกลับตรงเวลาสม่ำเสมอกลยุทธ์ การครองงานมีความรักในงาน มีความภูมิใจในงานจัดการงานที่ทำอย่างเป็นระบบ ตั้งเป้าหมายในงานที่ทำให้ชัดเจน ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ สร้างแรงจูงใจให้รางวัลชีวิต ศึกษาหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ด้วยวิธีการต่างๆ ขยันหมั่นเพียรในงานไม่ทอดธุระ ไม่ถ้อยถอย ทำตัวเป็นแบบอย่าง ผู้ได้บังคับบัญชา มีความอดทนขยันหมั่นเพียรจดจ่อตั้งมั่นในงานที่ทำ มีสมาธิในงานที่ทำ ใช้สติปัญญาทำงานเสมอ ทำงานด้วยความตั้งใจ มีความรอบคอบในงานที่ทำ ใคร่ครวญ ไตร่ตรองในงานที่ทำ ทบทวนตรวจสอบงานที่ทำทุกครั้งทำงานด้วยความโปร่งใส

2. ผลการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า 1. กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรม การครองตน ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มี 67 วิธีการ/กิจกรรม 2. กลยุทธ์การครองคน ตามหลักสังคหวัตถุ 4 มี 29 วิธีการ/กิจกรรม 3. กลยุทธ์การครองงานตามหลัก อิทธิบาท 4 มี 27 วิธีการ/กิจกรรม

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน ทั้ง 3 กลยุทธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : กลยุทธ์ การพัฒนาภาวะผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย

Abstract

The purposes of this research were 1) to study ethic development strategy of Educational Area 1 Sukhothai Primary School Administrators 2) to create ethic development strategy of Educational Area 1 Sukhothai Primary School Administrators 3) to evaluate ethic development strategy of Educational Area 1 Sukhothai Primary School Administrators

This research was divided into 3 steps. Step 1 Studying ethic development strategy of Educational Area 1 Sukhothai Primary School Administrators. There were 17 informants by using semi-structured interview and analyzing the contents. Step 2 Creating ethic development strategy of Educational Area 1 Sukhothai Primary School Administrators. There were 9 informants by using group conversation, recording form

of group conversation and analyzing the contents. Step 3 Evaluating ethic development strategy of Educational Area 1Sukhothai Primary School Administrators. There were 30 informants who were the director of Educational Area 1Sukhothai Primary Schools and the directors of Sukhothai Primary Schools by using the evaluating form which asked 4 aspects: accuracy, suitability, possibility of doing and benefit. The data was statistically analyzed by mean.Standard Deviation (S.D)

The results of this research revealed as follows :

1. The result of studying ethic development strategy of Educational Area 1Sukhothai Primary School Administrators found that : Self dominating strategy consisted of analyzing the causes of problems, using brains to analyze the causes of problems, training to search the causes of problems, considering the causes of problems, having purpose of working, having vision of working, having objective plan, having working calendar, practicing thinking, doing meditation, practicing drawing the present and the future pictures, self evaluating, opening mind to accept new things, spending proper time for working, being reasonable, prioritizing tasks, joining the community, being humble, understanding the difference between individuals. People dominating strategy consisted of giving knowledge and things with pure mind, being sacrifice, sharing things, being generous, speaking with soft voice, being humble, not being rude, speaking positively, knowing how to say sorry, knowing how to say thank you, being conscious in speaking, supporting the inferiors, adapting oneself to be with other people, having good manner, being punctual. Work dominating strategy consisted of loving to work, being proud of the job, having the work system, having a clear goal of working, following the working plan, having motivation in working, searching for knowledge from different sources, being industrious in working, being undaunted, being a good example for subordinates, being patient, concentrating on working, working cautiously, always checking the work, working with transparency.

2. The result of creating ethic development strategy of Educational Region 1Sukhothai Primary School Administrators found that :1) Self dominating strategy applying SappurisaDhamma7 (Qualities of a good man) had 67 activities. 2) People dominating strategy applying Sangahavatthu4 (Bases of social solidarity) had 29activities. 3) Work dominating strategy applying Iddhipada4(Paths of accomplishment) had 27 activities.

3. The result of evaluating ethic development strategy of Educational Area 1 Sukhothai Primary School Administrators found that all of the 4 aspects and the 3 strategies were overall at highest

Keyword: strategy, Leadership development, **Primary** school director, Sukhothai Province

บทนำ

สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคปัจจุบัน ที่มักจะมีการเรียกขานกันว่าเป็นยุคบริโภคนิยม บ้าง หรือยุคทุนนิยมบ้าง ซึ่งทำให้วิถีชีวิตของมนุษย์ต้องมีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ย่อมนำมาซึ่งวิธีการและกระบวนการของการทำลายล้างกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการ จนทำให้ ขาดจิตสำนึกต่อความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และเป็นเหตุให้ ยุคปัจจุบันเป็นยุคที่ขาดคุณธรรมจริยธรรมที่รุนแรง เพราะคนในสังคมต่างเอา รัดเอาเปรียบกัน และเห็นแก่ตัวกันมากขึ้น จนกลายเป็นปัญหาทางสังคมในทุกวันนี้ สภาพปัญหาด้าน คุณธรรมจริยธรรมในองค์กรสามารถ จำแนกได้ 3 ประการ⁴ คือ 1) ปัญหาการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในองค์กร การสร้างรูปแบบที่ดีให้ปฏิบัติได้และทำได้อย่างชัดเจน ต้องการตัวแบบที่ทำให้เกิด ความรู้สึกว่าเป็นตัวแบบที่ดี 2) ปัญหาภาวะความเครียดในองค์กร ปัญหาความเครียดมีผลต่อ พฤติกรรมของบุคคล และมักจะก่อให้เกิดปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม ความเครียดมักเป็นสาเหตุ สำคัญที่ทำให้การทำงานได้ผลไม่เต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากมีสภาพจิตใจที่วิตกกังวลและมีอารมณ์ หงุดหงิด 3) ปัญหาที่เกิดจากการ อบรมเลี้ยงดูแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่เริ่มต้น อัน เป็นส่วนหนึ่งของการกล่อมเกล่า สอนสั่งในสิ่งที่ถูก ผิด ทำให้มนุษย์มีพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้นตามวัย ทำให้รู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบและการรู้จักตนเอง รู้จักมารยาททาง สังคมและให้เกียรติผู้อื่น

หน้าที่ครูมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นหน้าที่ปลูกฝังความรู้ ความคิด และจิตใจเยาวชน ผู้เป็นครู จึงได้จัดว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์บรรดาอนาคตของชาติบ้านเมือง ครูทุกคน ต้องทราบตระหนักในข้อนี้ และต้องทำหน้าที่ของตัวในทางที่ถูกต้องให้ได้ผลสมบูรณ์ที่สุด จะยอมหรือ ปลอมให้ย่อหย่อนเพราะเหตุใดไม่ได้ การทำหน้าที่ในทางที่ดีก็คือทำให้ชาติบ้านเมืองมีความมั่นคง มี ความเจริญ และมีความผาสุกสงบ อันยั่งยืน ซึ่งจะต้องทำด้วยสัจจะ คือความจริงใจ ไม่ใช่ปิดบังฉาบ ทาไว้ด้วยเจตนาชั่ว ททุจริต และหลอกลวงอันแต่ละคนจะรู้ได้ด้วยใจของตนเอง การให้การศึกษาเป็น งานที่ละเอียดซับซ้อนและกว้างขวางมาก จะต้องกระทำโดยอาศัยความรู้ ความสังเกตจดจำ และ ความเมตตาอันกว้างขวางด้วยพร้อมจึงจะสำเร็จผลที่พึงประสงค์ได้ ทุกคนควรตั้งใจให้มั่นคงในงาน ใน ความเป็นครูของตน หมั่นฝึกฝนตนให้แข็งแรง และสามารถพร้อมอยู่เสมอ ทั้งในวิชาการในการปฏิบัติ และในจิตใจจักได้สามารถร่วมกันสร้างสรรค์อนาคตอันผาสุก และเจริญมั่นคง ให้แก่ชาติได้ ตามที่ทุก คนปรารถนา⁵

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต1 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธควรจะนำคำสอนหลักธรรมในทางพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการ ประพฤติปฏิบัติเพื่อให้มีคุณธรรมจริยธรรม ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาจริยธรรมของ

⁴ รัตนา กาญจนพันธ์ุ. จริยธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.2552.หน้า

⁵ พระบรมราโชวาท. พ.ศ.2519 ,(ออนไลน์), แหล่งข้อมูล
<http://dnfe5.nfe.go.th/reign/king72/n_east/mahas/king/Speech0.htm>สืบค้นเมื่อวันที่ 22สิงหาคม 2560.

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ตามความหมายของหมวดธรรมที่สามารถประยุกต์ใช้เป็นจริยธรรมของผู้บริหารใน 3 ด้านคือด้านการครองตนด้านการครองคนและด้านการครองงานผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนารูปแบบจริยธรรมในการครองตนครองคนและครองงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีขนาดของสถานศึกษาต่างกัน ทั้งนี้เพื่อนำข้อเสน�텍ที่ได้นำเสนอสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาคนพัฒนางานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1. การศึกษากลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ขั้นตอนที่ 2. การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ขั้นตอนที่ 3. การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติและประโยชน์

ขั้นตอนที่ 1. การศึกษากลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 ด้านดังนี้ 1) ด้านการครองตน 2) ด้านการครองคน 3) ด้านการครองงาน

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการศึกษากลยุทธ์การพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 จำนวน 17 คน

ขั้นตอนที่ 2. การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัย

ดำเนินการดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1). การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 ด้านดังนี้

1.1 จริยธรรมด้านการครองตนคือ หลักสัปปุริสธรรม หมายถึง ธรรมของสัตบุรุษ ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ คือคุณสมบัติของคนดี ธรรมของผู้ดี มี 7 อย่าง ดังนี้

1) ฉัมนัญญา คือ ความรู้จักธรรม รู้หลักหรือรู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการรู้หลักเกณฑ์ เป็นต้น

2) อุตถัญญา คือ ความรู้จักอรรถ รู้ความมุ่งหมาย หรือรู้จักผล คือ รู้ความหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้ความมุ่งหมาย เป็นต้น

3) อัตถัญญา คือ ความรู้จักตนรู้ว่าเรานั้น ว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม เป็นต้น

4) มัตถัญญา คือ ความรู้จักประมาณ ความพอดี เช่น ฝึก รู้จักประมาณในการรับและบริโภคปัจจัยสี่ 知足 รู้จักประมาณในการใช้จ่ายโภคทรัพย์ เป็นต้น

5) กาลัญญา คือ ความรู้จักกาล รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่ควรหรือจะต้องใช้ในการประกอบกิจ ทำหน้าที่การงานหรือปฏิบัติการต่างๆ เป็นต้น

6) ปริสัญญญา คือ ความรู้จักบริษัท รู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม รู้กิจที่ประชุม ประพฤติต่อชุมชนนั้นๆ เป็นต้น

7) ปุคคลัญญา คือ ความรู้จักบุคคล คือ ความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดย อภัยภัย ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น

1.2 จริยธรรมด้านการครองคนคือ พรหมวิหาร หมายถึง ธรรมอันเป็นเครื่องอยู่ของพรหม หลักธรรมสำหรับผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองหลักธรรมนี้เป็นธรรมสำหรับทุกคน เช่น บิดา มารดา ครู อาจารย์ หัวหน้าหน่วยงานและนักบริหาร ซึ่งพรหมวิหารธรรมมี 4 ประการดังนี้

1) เมตตา ความรักใคร่เอ็นดู หมายถึง ความปรารถนาดีต่อผู้อื่นให้มีความสุข ความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรืองตามสมควรแก่สภาพ

2) กรุณา ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ หมายถึงความปรารถนาจะช่วยผู้อื่นให้ พ้นความทุกข์ยาก เห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

3) มุกตา ความมีจิตพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี หมายถึง การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่น ประสบความสำเร็จ เช่น การเลื่อนฐานะ ตำแหน่ง ยศ เป็นต้น

4) อุเบกขา ความวางเฉย ไม่ดีใจ ไม่เสียใจ เมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติ หมายถึง ความไว้วางใจเป็นกลาง

1.3 จริยธรรมด้านการครองงานคือ อิทธิบาทแปดว่า ธรรม เครื่องให้ถึง ความสำเร็จหรือ ธรรมเป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จ มี 4 อย่างดังนี้

1) ฉันทะ ความพอใจ ได้แก่ ความมีใจรักในสิ่งที่ทำ และพอใจใฝ่รักในจุดหมาย ของสิ่งที่ทำนั้น อยากทำสิ่งนั้นๆ ให้สำเร็จ เป็นต้น

2) วิริยะ ความเพียร ได้แก่ ความอาจหาญ แก่กล้า บากบั่น ก้าวไป ใจสู้ ไม่ย่อท้อไม่หวั่นไหวต่ออุปสรรคและความยากลำบาก เป็นต้น

3) จิตตะ ความคิดจดจ่อ หรือเอาใจฝักใฝ่ ได้แก่ ความมีจิตผูกพัน จดจ่อ ใฝ่คิด เรือนั้นใจอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อย ไม่ห่างไปไหน เป็นต้น

4) วิมังสา ความสอบสวนไตร่ตรอง ได้แก่ การใช้ปัญญาพิจารณาหมั่นใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อน เกินเลย บกพร่อง หรือขัดข้องในกิจที่ทำ รู้จักทดลอง และคิดค้น เป็นต้น

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัย ดำเนินการประชุมกลุ่มโดยมีผู้เชี่ยวชาญ 9 รูป/คน โดยมีเกณฑ์คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนาจำนวน 3 รูป คือ พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งในการ ปกครองคณะสงฆ์และ/หรือมีความรู้การศึกษาระดับปริญญาเอก

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารสถานศึกษาจำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษาระดับ ประถมศึกษา

3. ผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ จำนวน 3 คน คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ในหน่วยงานการศึกษา ระดับอุดมศึกษา

โดยจัดมีการสนทนากลุ่ม ณ ห้อง ประชุมอาคารหลวงพ่อคุณห้อง 3102 วันที่ 21 เดือน เมษายน พ.ศ. 2561

ขั้นตอนที่ 3. การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ประเมินคือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และ ประโยชน์ของกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
จังหวัดสุโขทัยเขต 1 จำนวน 30 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2561 ถึง เดือน
ธันวาคม 2561 รวมเป็นระยะเวลา 1 เดือน

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยโดยตอบคำถามการวิจัยและ
วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ข้อ โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

จากปัญหาที่ต้องการทราบข้อที่ 1 สภาพการพัฒนาจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เป็นอย่างไร และวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพ
การพัฒนาจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต
1 สรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาทางด้านกายภาพ (Physical Development) เป็นกระบวนการสร้างความ
เจริญงอกงามทางร่างกาย การฝึกอบรมร่างกายให้รู้จักติดต่อกับสิ่งภายนอกด้วยดี
2. การพัฒนาทางด้านศีลธรรม (Moral Development) เป็นกระบวนการฝึกอบรมให้
บุคคลมีศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย
3. การพัฒนาทางด้านจิตใจหรือทางอารมณ์ (Spiritual or Emotional Development)
เป็นความพยายามที่จะฝึกอบรมจิตใจให้เข้มแข็ง ให้มีความมั่นคงและมีความเจริญงอกงามด้วย
คุณธรรม
4. การพัฒนาทางด้านสติปัญญา (Intellectual Development) เป็นกระบวนการ
ฝึกอบรมให้รู้และเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ผู้ที่มีความรู้เท่าทัน เห็นแจ้งโลกและชีวิตตาม
สภาพของมัน

พระพุทธศาสนายังพิจารณาว่าการพัฒนาเป็น กระบวนการพยายามที่จะดำเนินการ
เปลี่ยนแปลงปรับปรุงรักษาสิ่งที่ดีให้คงอยู่ ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงฟื้นฟูและ
ปรับปรุงทั้งตนเอง และสังคมรอบข้างให้ดีขึ้นและมีความหมายมากยิ่งขึ้น แต่ความสำเร็จหรือความ
ล้มเหลวในกระบวนการพัฒนาขึ้นอยู่กับบุคคลเป็นส่วนสำคัญ ถ้าจะให้มากไปด้วยคนดี ของดี ก็ต้อง
พัฒนาทางจิตซึ่งเป็นผู้นำของกาย การพัฒนาที่แท้จริงในทางพุทธธรรม จึงต้องเอื้ออำนวยให้แต่ละคน
ตระหนักถึงสายสัมพันธ์ที่ตนมีต่อสังคมและธรรมชาติอันตนจะต้องเกื้อกูลปัจจัยแวดล้อมดังกล่าวให้
เป็นไปด้วยดีโดยไม่เอาผลประโยชน์ส่วนตนเป็นเกณฑ์ พร้อมกันนั้นการพัฒนาจะต้องมีธรรมะเป็น
พื้นฐานอำนวยให้เกิดคุณค่าในทางมนุษยธรรม

การครองตน ตามหลัก สัปปุริสธรรม 7 มีวิธีการกิจกรรมดังนี้ 1. วิเคราะห์สาเหตุของการ
เกิดปัญหา2. ใช้สติปัญญาความรู้วิเคราะห์สาเหตุปัญหา3. ใช้การฝึกอบรมหาสาเหตุปัญหา4. ใช้
สติปัญญาไตร่ตรองสาเหตุปัญหา5. ตั้งจุดหมายการทำงาน6. การจัดทำวิสัยทัศน์การทำงาน7. จัดทำ
แผนปฏิบัติการ8. การทำปฏิทินการนิเทศงาน9. การฝึกคิด ฝึกปฏิบัติงาน10. การนั่งสมาธิ11. การฝึก

เขียนภาพปัจจุบันและอนาคต12. การประเมินตนเอง13. เปิดใจรับสิ่งใหม่ๆ14. แบ่งเวลาการทำงานให้ชัดเจน15. เป็นคนมีเหตุผล16. จัดลำดับความสำคัญของงาน17. จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน18. เข้าไปสัมผัสชุมชน พูดคุย ร่วมงานชุมชน19. ทำตนอ่อนน้อมถ่อมตน20. รู้จักบุคคล รู้จักเขา รู้จักเรา21. เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล

การครองคน ตามหลัก สังคหวัตถุ 4 1. ให้สิ่งของความรู้ด้วยจิตบริสุทธิ์2. มีความเสียสละ แบ่งปันสิ่งของ3. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่4. พุดจาด้วยน้ำเสียงเรียบง่าย นุ่มนวลอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่หยาบคายกระด้าง5. พุดเชิงบวก พุดบวก พุดดี6. เรียนรู้พัฒนาวิธีการพุดในสถานที่ต่างๆ7. รู้จักการขอโทษเมื่อทำผิด8. รู้จักขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของหรือคำชม9. รู้จักพุดให้ถูกกาลเทศะ10. พุดมีสติ11. ช่วยเหลือผู้ด้อยกว่า12. ร่วมกิจกรรมกับบุคลากร ชุมชนด้วยดี13. ปรับตัวให้เข้ากับชุมชน สังคม14. วางตนเสมอต้นเสมอปลาย15. วางตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ฐานะ กาลเทศะ16. วางตนเป็นแบบอย่างที่ดี17. มาทำงานและกลับตรงเวลาสม่ำเสมอ

การครองงาน ตามหลัก อิทธิบาท 4 1. มีความรักในงาน2. ตีใจเมื่อนักเรียนประสบความสำเร็จ3. มีความภูมิใจในงานที่4. จัดการงานที่ทำอย่างเป็นระบบ5. ตั้งเป้าหมายในงานที่ทำให้ชัดเจน6. ดำเนินการตามแผนที่วางไว้7. สร้างแรงจูงใจให้รางวัลชีวิต8. ศึกษาหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ด้วยวิธีการต่างๆ9. ขยันมั่นเพียรในงานไม่ทอดธุระ ไม่ถ้อยถอย10. ทำตัวเป็นแบบอย่างผู้ได้บังคับบัญชา11. มีความอดทนขยันมั่นเพียร12. จดจ่อตั้งมั่นในงานที่ทำ13. มีสมาธิในงานที่14. ใช้สติปัญญาทำงานเสมอ15. ทำงานด้วยความตั้งใจ16. มีความรอบคอบในงานที่ทำ17. ใคร่ครวญไตร่ตรองในงานที่ทำ18. ทบทวนตรวจสอบงานที่ทำทุกครั้ง19. ทำงานด้วยความโปร่งใส

กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

จากปัญหาที่ต้องการทราบข้อที่ 2 กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เป็นอย่างไร และวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สรุปได้ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 “การครองตน”

กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมด้านที่ 1

กลยุทธ์ การครองตน ตามหลักสัปปิธธรรม 7

กลยุทธ์ย่อย ที่ 1 ธัมมัญญตา เป็นผู้รู้จักเหตุ มีวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. เรียนรู้หลักความจริงที่เกิด
2. เรียนรู้หลักเกณฑ์ต่างๆ ในสังคม
3. พัฒนาคตนเองตามกฎ ระเบียบ วินัย
4. พัฒนาคตนเองเข้ากับหลักเกณฑ์สังคม
5. ปรับปรุงตนเองให้เข้ากับเหตุการณ์ต่างๆ
6. เรียนรู้หลักการทำงาน
7. พัฒนาคตนเองตามบริบทของสถานที่ทำงาน

8. ปรับปรุงตนเองตามเหตุปัจจัยที่เกิดขึ้น

กลยุทธ์ การครองตน ตามหลักสัปปริสธรรม 7

กลยุทธ์ย่อย ที่ 2 อุตัญญตา เป็นผู้รู้จักผล มีวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. ศึกษาความรู้ของการครองตน
2. กำหนดแผนงานการครองตน
3. กำหนดเป้าหมายการพัฒนาตน
4. วางแผนกิจกรรมการปฏิบัติตน
5. กำหนดวิธีการพัฒนาตนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กลยุทธ์ การครองตน ตามหลักสัปปริสธรรม 7

กลยุทธ์ย่อย ที่ 3 อัตตัญญตา เป็นผู้รู้จักตน มีวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. ประเมินสภาพปัจจุบันของตน
2. วางแผนในการพัฒนาตน
3. จัดทำปฏิทินพัฒนาตนเอง
4. อบรมพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองให้เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ
5. อบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
6. ประเมินผลหลังการพัฒนา

กลยุทธ์ การครองตน ตามหลักสัปปริสธรรม 7

กลยุทธ์ย่อย ที่ 5 มัตตัญญตา เป็นผู้รู้จักประมาณ มีวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. วางแผนการรู้จักการประมาณ
2. จัดทำปฏิทินการใช้จ่าย
3. จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับเวลา
4. ใช้เวลาในการปฏิบัติงานให้คุ้มค่า
5. ประเมินผลการปฏิบัติงาน

กลยุทธ์ การครองตน ตามหลักสัปปริสธรรม 7

กลยุทธ์ย่อย ที่ 4 กาลัญญตา เป็นผู้รู้จักกาล มีวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. วางแผนการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุด
2. จัดทำปฏิทินในการปฏิบัติงาน
3. ทำงานทั้งก่อนและหลังเวลาราชการให้เหมาะสมและอุทิศเวลา
4. ประเมินผลการใช้เวลามีความคุ้มค่าเหมาะสมอย่างไร

กลยุทธ์ การครองตน ตามหลักสัปปริสธรรม 7

กลยุทธ์ย่อย ที่ 6 ปริสัญญตา เป็นผู้รู้จักชุมชน มีวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. วางแผนการประสานชุมชน
2. จัดทำปฏิทินร่วมงานชุมชน
3. เข้าไปร่วมกิจกรรมชุมชน
4. นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมในโรงเรียน
5. ประเมินผลการร่วมกิจกรรม

กลยุทธ์ การครองตน ตามหลักสัปปุริสธรรม 7**กลยุทธ์ย่อย ที่ 7 บุคคลัญญตา เป็นผู้รู้จักบุคคล** มีวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. วางแผนการปฏิบัติงานกับบุคลากร
2. จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานของบุคลากร
3. ศึกษาความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. มอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและความถนัดของบุคลากร
5. จัดกิจกรรมส่งเสริมขวัญกำลังใจแก่บุคลากร
6. จัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติบุคลากรที่ทำดี
7. ประเมินผลการบริหารงานบุคคล

กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมด้านที่ 2**กลยุทธ์ การครองคน ตามหลักสังฆวัตถุ 4****กลยุทธ์ย่อย ที่ 1 ทาน การให้** มีวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. วางแผนการทำงานกับบุคลากร
2. จัดทำปฏิทินการบริหารงานบุคคล
3. พัฒนาบุคลากรด้วยการให้ศึกษาอบรมและศึกษาดูงาน
4. ให้ขวัญกำลังใจแก่บุคลากร
5. ให้ความรักความเมตตาแก่บุคลากร
6. ให้ความยุติธรรมแก่บุคลากร

กลยุทธ์ การครองคน ตามหลักสังฆวัตถุ 4**กลยุทธ์ย่อย ที่ 2 ปิยะวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะ** มีวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. พูดกับบุคลากรด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนหวานและเป็นประโยชน์
2. พูดกับบุคลากรด้วยถ้อยคำที่เป็นจริง
3. พูดกับบุคลากรไม่กระทบกับบุคคลอื่น
4. มีการขอโทษเมื่อทำผิดและขอบคุณผู้ที่ทำประโยชน์

กลยุทธ์ การครองคน ตามหลักสังฆวัตถุ 4**กลยุทธ์ย่อย ที่ 3 อตถจริยา การช่วยเหลือกัน** มีวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติตนด้วยความเสียสละช่วยเหลือผู้อื่น
2. ทำตนไม่เห็นแก่ตัว
3. ทำงานด้วยการทุ่มเทสม่าเสมอ
4. ช่วยเหลือผู้อื่นอย่างต่อเนื่องและสม่าเสมอ

กลยุทธ์ การครองคน ตามหลักสังฆวัตถุ 4**กลยุทธ์ย่อย ที่ 4 สมานัตตา การเป็นผู้มีความสม่าเสมอ** มีวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติด้วยความเสมอต้นเสมอปลายเคยทำตัวอย่างไรก็ปฏิบัติอย่างนั้นไม่ทำความเดือดร้อนให้กับคนอื่น

2. วางตัวเองให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นอยู่ไม่ฟุ้งเฟ้อ
3. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีศีลธรรมไม่มุงในทางชั่ว

4. ร่วมงานกับชุมชนสังคมอย่างสม่ำเสมอ

กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมด้านที่ 3

กลยุทธ์ การครองงาน ตามหลักอิทธิบาท 4

กลยุทธ์ย่อย ที่ 1 ฉันทะ ความพอใจ มีวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. อบรมพัฒนาตนเอง
2. เรียนรู้ในสิ่งที่ควรชอบและศรัทธา
3. เรียนรู้หลักการในความเชื่อมั่นในงานที่ทำ
4. เรียนรู้หลักการความพึงพอใจในงาน
5. พัฒนาตนเองให้เป็นผู้ใส่ใจในงาน
6. พัฒนาตนเองให้ทำงานอย่างสนุก

กลยุทธ์ การครองงาน ตามหลักอิทธิบาท 4

กลยุทธ์ย่อย ที่ 2 วิริยะ ความพากเพียร มีวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเรียนรู้การทำงานที่มุ่งมั่นขยันหมั่นเพียร
2. ศึกษาการทำงานด้วยความอดทนพยายาม
3. เรียนรู้การทำงานด้วยความมานะอุตสาหะ
4. ปฏิบัติงานอย่างทุ่มเทไม่ทอดทิ้ง

กลยุทธ์ การครองงาน ตามหลักอิทธิบาท 4

กลยุทธ์ย่อย ที่ 3 จิตตะ ความเอาใจใส่ในสิ่งนั้น มีวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. ทำงานด้วยจิตใจจดจ่อ
2. วางแผนการทำงานอย่างมีขั้นตอนไม่ทิ้งธุระ
3. วางแผนการทำงานอย่างรอบขอบ
4. ทำงานด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

กลยุทธ์ การครองงาน ตามหลักอิทธิบาท 4

กลยุทธ์ย่อย ที่ 4 วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในสิ่งนั้น มีวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. ใช้ปัญญาตรวจสอบงาน
2. ใช้สติปัญญาในการทำงาน
3. ทำงานด้วยการพิจารณาไตร่ตรอง
4. ทำงานด้วยการพินิจพิเคราะห์
5. ทำงานด้วยการใคร่ครวญ รอบคอบ
6. ทบทวนตัวเองว่าทำอะไร ทำเพื่ออะไร
7. ไม่ทำงานผิดพลาดซ้ำซาก
8. ทำเป้าหมายการทำงานไปสู่ความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านกลยุทธ์

- 1). กลยุทธ์การพัฒนากิจการของผู้บริหารสถานศึกษา ควรจะนำผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนากิจการด้วยการนำเทคนิควิธีมาใช้กับโรงเรียนตนเอง
- 2). ควรมีกกลยุทธ์หรือวิธีการการประชาสัมพันธ์งานต่างๆ ของโรงเรียนตนเองให้ชุมชน สังคม และหน่วยงานอื่นๆ ได้ทราบความเป็นไป

2. ด้านหลักธรรม

- 1). การพัฒนากิจการของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จมีหลักธรรมอะไรที่ส่งเสริมให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีหลักธรรมอะไรที่เหมาะสมกับการพัฒนากิจการ การครองตน การครองคน การครองงาน มีหลักธรรมอะไรที่เหมาะสมบ้าง

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1). สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ควรมีการกำหนดนโยบายพัฒนากิจการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักพุทธธรรม
- 2). สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ควรนำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบายที่จะส่งเสริมการพัฒนากิจการผู้บริหารสถานศึกษาโดยนำพุทธธรรมมาบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรม
- 3). สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ควรสร้างหลักสูตรการพัฒนากิจการผู้บริหารสถานศึกษา โดยทำหลักสูตรเชิงบูรณาการพุทธธรรม

4. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ผู้รับผิดชอบควรนำผลการวิจัยนี้ไปดำเนินการต่อไปนี้

- 1). กลยุทธ์การพัฒนากิจการผู้บริหารสถานศึกษา คือมุ่งพัฒนาผู้บริหารให้สามารถครองตน ครองคน และครองงาน
- 2). กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนากิจการของผู้บริหารสถานศึกษาในแผนงานโครงการงบประมาณ
- 3). กำหนดคุณสมบัติผู้บริหารสถานศึกษาที่จะเข้ารับการพัฒนากิจการ
- 4). กำหนดขั้นตอน วิธีการ และหลักสูตรการพัฒนากิจการของผู้บริหารสถานศึกษา

5. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลจากการวิจัยได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาและวิจัยครั้งต่อไปในอนาคตเพื่อเป็นประโยชน์ทางการศึกษาทางวิชาการ และประโยชน์ในการพัฒนากิจการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนต่อไป ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

- 1). ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากิจการของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมพรหมวิหาร 4

- 2). ควรพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาเปรียบเทียบกับผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา
- 3). ควรศึกษากลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารหน่วยงานอื่น หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น
- 4). ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

พระบรมราโชวาท. พ.ศ.2519 ,(ออนไลน์),แหล่งข้อมูล

<http://dnfe5.nfe.go.th/reign/king72/n_east/mahas/king/Speech0.htm>

สืบค้นเมื่อวันที่ 22สิงหาคม2560.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ 12, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย**,กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

รัตนา กาญจนพันธุ์. **จริยธรรมสำหรับผู้บริหาร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.2552.

